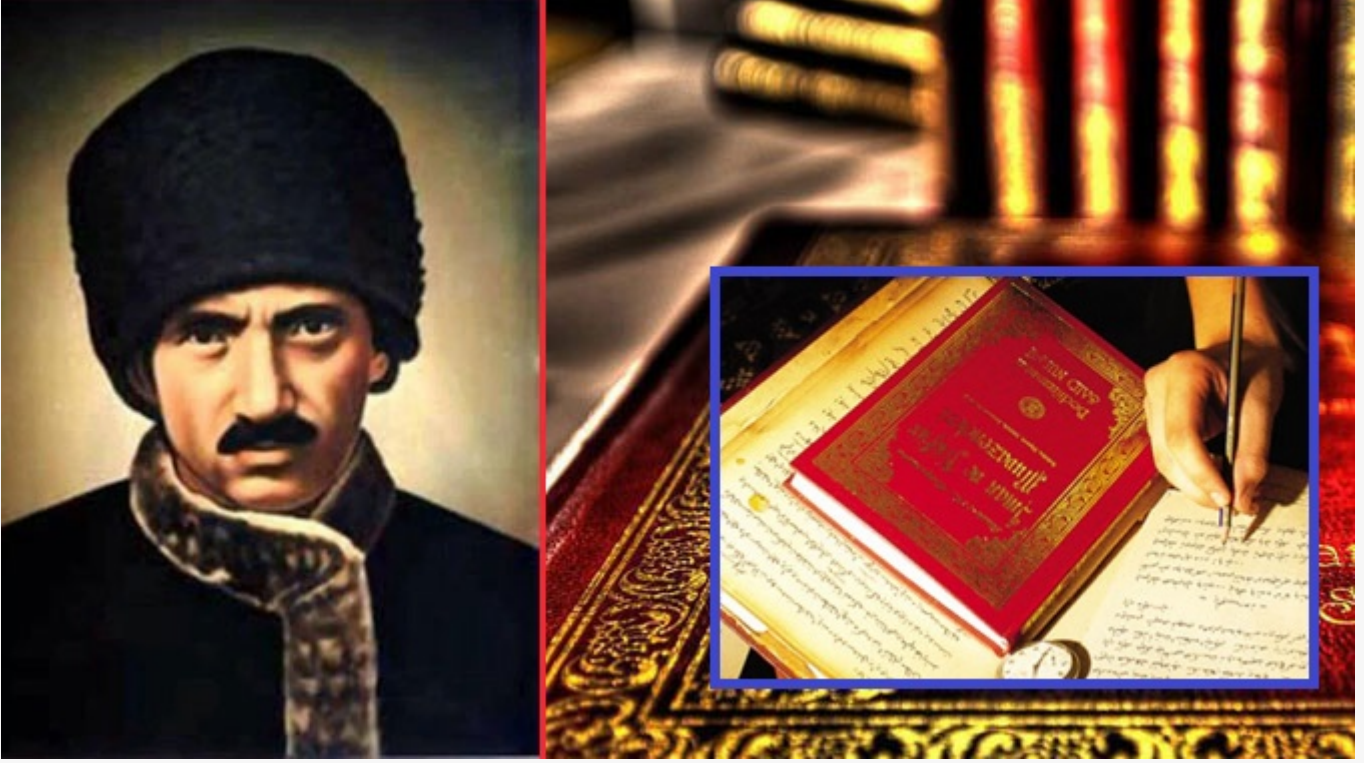

Risâle-i Nur'un kalbi: Dördüncü Mesele

Dördüncü mesele, 1943 yılında Denizli hapsinde yazılan On Birinci Şuâ olan Meyve Risâlesinin çok önemli bir parçasıdır. Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin çok okunmasını tavsiye ettiği bahisler arasında yer almaktadır. Bu sebeple, Risâle-i Nur'un adeta kalbi gibi önem arzetmektedir.

Mânâ ve muhteva olarak Risâle-i Nur'un çeşitli yerlerine bir ağaç gibi dal ve budak salan Dördüncü Mesele için Üstad Bediüzzaman Hazretleri, "Aziz kardeşlerim, siz kat'î biliniz ki, Risâle-i Nur ve Şakirtlerinin meşgul oldukları vazife, ruy-i zemindeki (yeryüzündeki) bütün muazzam mesailden daha büyüktür. Onun için, dünyevî merakaver meselelere bakıp, vazife-i bakîyenizde fütur (usanç, gevşeklik) getirmeyiniz. Meyvenin Dördüncü Meselesi'ni çok defa okuyunuz; kuvve-i mânevîyeniz kırılmasın"1 ifadelerini kullanmıştır.

Dördüncü Mesele'de, kâinatla alâkadar olan insanın, bu alâkadarlık sıralamasını ve oranını yapan Üstad Bediüzzaman Hazretleri, "her insanın kalp ve mide dairesinden ve cesed ve hane dairesinden, mahalle ve şehir dairesinden ve vatan ve memleket dairesinden ve küre-i arz ve nev-i beşer dairesinden tut, ta zîhayat ve dünya dairesine kadar birbiri içinde daireler var. Her bir dairede, her bir insanın bir nevî vazifesi bulunabilir. Fakat en küçük dairede, en büyük ve ehemmiyetli ve daimî vazife var ve en büyük dairede, en küçük ve muvakkat, ara sıra vazife bulunabilir"2 ifadeleriyle tam on iki daire sayarak, küçük daireden büyük daireye gidildikçe, insanın alâkadarlığının da azaldığını belirtmektedir.

Burada dikkat çeken nokta, insanın az veya çok bütün dairelerle alâkalı olmasıdır. Fakat bu alâkadarlık sıralamasını doğru yapmak, küçük dairelerdeki aslî ve daimî vazifeyi bırakıp, büyük dairelerde boğulmamak gerekmektedir. Evet, en küçük daire olan biri mânevî, diğeri maddî gıdaların merkezi konumuna sahip kalp ve mide dairelerinde insanın her daim vazifesi kesintisiz devam etmektedir.

Kalp Dairesi

Âyine-i Samed, imanın mahalli ve "cevâhire bir hazine olmak üzere, Cenâb-ı Hak tarafından yapılan bir bina"3 olan kalp dairesi, daima iman nuruna ve marifetullahta terakkî etmeye muhtaçtır.

Kalp dairesinin mahiyetini son derece dikkat çekici bir biçimde ortaya koyan Üstad Bediüzzaman Hazretleri, "kalpten maksat, sanevberî (çam kozalağı) gibi bir et parçası değildir. Ancak bir lâtife-i Rabbaniyedir ki; mazhar-ı hissiyatı vicdan, ma'kes-i efkârı dimağdır. O lâtife-i Rabbaniyenin insanın maneviyatına yaptığı hizmet, cism-i sanevberînin cesede yaptığı

hizmet gibidir. Kezalik, o latife-i Rabbaniye (doğrudan doğruya Allah ile bağ kuran duygu), a'mâl ve ahvâl ve maneviyatın heyet-i mecmuasını hakiki bir nur-i hayat ile canlandırır, ışıklandırır"4 diyerek, "binlerce âlemlere örnek ve pencere olan"5 kalp dairesinin insanın manevî vücudunu kapsayarak, hayatın bütün safhalarına yön verici olduğunu belirtmektedir.

Çünkü "Sani-i Zülcelâl, marifetini kalb-i beşere daima tecellî ettiriyor."6 "Kalbin ihtiyacât saikasıyla âlemin envâıyla, eczâsıyla pek çok alâkaları vardır. Esmâ-i Hüsnânın bütün nurlarına ihtiyaçları vardır. Kalbin öyle bir kabiliyeti vardır ki, bir harita veya bir fihriste gibi bütün âlemi temsil eder. Ve Vahid-i Ehad'den başka merkezinde bir şeyi kabul etmiyor. Ebedî, sermedî bir bekadan maada bir şeye razı olmuyor."7

"Kalb bedeninin aktarına neşr-i hayat ettiği gibi, kalbdeki ukde-i hayatiye olan mârifet-i Sani'dir ki (Allah'ı bilmek), istidâdât-ı gayr-ı mahdude-i insâniyeye (insandaki sınırsız kabiliyetler) mütenasip (uygun) olan âmâl ve müyûl-ü müteşâibeye (çeşitli şubeleri olan meyillere) neşr-i hayat eder. Lezzeti içine atar ve kıymet verir ve bast ve temdid eder (yayılar ve devam eder)."8

Buna binâen, "İnsanın çekirdeği olan kalb, ubudiyet ve ihlâs altında İslâmiyet'le iska edilmekle imanla intibaha gelirse, nurânî, misâlî âlem-i emirden gelen emirle öyle bir şecere-i nurânî olarak yeşillenir ki, onun cismânî âlemine ruh olur."9 Bu sayede Cenâb-ı Hakk'ı iman ile tanıyan insan, O'nun rubûbiyetine karşı ubûdiyetiyle mukabele ederek hakiki insaniyet mertebesine çıkar.

Mîde Dairesi

İkinci sıradaki en küçük ve daimî vazifinin olduğu mîde dairesi ise, kalp dairesi gibi büyük önem arz etmektedir. ÜstadBediüzzaman Hazretleri bu dairenin ehemmiyetini 'Ramazan İktisat ve Şükür Risâlelerinde etraflıca ele alarak bu dairedeki hareket tarzını Kur'ânî formüllerle izah etmiştir. Çünkü "İnsanın nefsi, yemek içmek hususunda keyfemayeşâ hareket ettikçe, hem şahsın maddî hayatına tıbben zarar verdiği gibi, hem helâl haram demeyip rast gelen şeye saldırmak, adeta mânevî hayatını da zehirler. Daha kalbe ve ruha itaat etmek, o nefse güç gelir; serkeşâne dizginini eline alır; daha insan ona binemez; o insana biner."10

Bu sebeple, insanın, nefsinin Firavuniyet cihetine darbe vurmasının en tesirli yolu mide dairesindeki şer'î disipline uymaktır. Çünkü "Fatır-ı Hâkim, insanın vücudunu mükemmel bir saray sûretinde ve muntazam bir şehir misalinde yaratmış; ağızdaki kuvve-i zaika (tat alma duyusu) bir kapıcıdır; mîde cesedin idaresi noktasında bir efendi ve bir hâkimdir."11 Hem, "lezzetli bir nimeti insan yese, eğer şükür etse, o yediği nimet o şükür vasıtasıyla bir nur olur, uhrevî bir meyve-i Cennet olur."12 Hem, "böyle acip bir zamanda, şüpheli mallarda, zaruret derecesinde iktifa etmek lâzımdır."13

ÜstadBediüzzaman Hazretlerinin mide dairesindeki mühim bir ifadesi de şudur; "hakiki ehl-i şükrün ve ehl-i hakikatin ve ehl-i kalbin kuvve-i zaikası rahmet-i İlâhiyenin matbahlarına (mutfaklarına) bir nâzır ve bir müfettiş hükmündedir. Ve o kuvve-i zaikada taamlar adedince mizancılarla nimet-i İlâhiyenin envânını tartmak ve tanımak, bir şükür-ü manevîî suretinde cesede, mideye haber vermektir. İşte, bu sûrette kuvve-i zaika, yalnız maddî cesede bakmıyor. Belki kalbe, ruha, akla dahi baktığı cihetle, midenin fevkinde hükmü var, makamı var. İsrâf etmemek şartıyla ve sırf vazife-i şükürâniyeyi yerine getirmek ve enva-ı niam-ı İlâhiyeyi hissedip tanımak kaydıyla ve meşrû olmak ve zillet ve dilencilığe vesile olmamak şartıyla, lezzetini takip edebilir. Ve o kuvve-i zaikayı taşıyan lisânı şükürde istimal etmek için lezzetli taamları tercih edebilir."14

Çok büyük manaları taşıyan bu ifadeler ışığında, kalp ve mide dairelerini haram ve günahlardan uzak tutup, helâl dairesi içerisinde barındırmak ve muhafaza etmek ve az olan ömür sermayesini lüzumlu işlere sarf etmek her aklı selimin, bilhassa Müslümanların, hedefi olmalıdır.

Büyük Ve Geniş Daireler

Dördüncü Meselede bahsedilen büyük dairelerde insanın ara sıra vazifesi vardır. Mü'min insan bu dairelerle olan münasebetini çok iyi ayarlamalıdır ve gerekli dengeyi çok iyi kurmalıdır. Bilhassa, "iman ve hakikat noktasında, gaflet

verecek ve dünyaya boğduracak ve hakikî vazife-i insaniyeti ve ahireti unutturacak en geniş daire ise siyaset dairesidir. Hususan böyle umumi ve mücadele sûretindeki hadiseler, kalbi de boğuyor. Güneş gibi bir iman lâzım ki, her şeyde, her vaziyette, her bir harekette kader-i ilâhî ve kudret-i Rabbaniye'nin izini, eserini görsün, ta zulm-ü zulmette kalp boğulmasın, iman sönmesin, akıl tabiat ve tesadüfe saplanmasın”15

Evet, “Bütün kuvvetimiz ve merakımızla, vaktimizi kudsî vazifeye hasretmeliyiz, onun haricindekileri malâyani bilip, vaktimizi zayi etmemeliyiz”16 diyen Üstad Bediüzzaman Hazretleri, “dünya siyasetine karışmadığımın sebebi: o geniş ve büyük dairede vazife az ve küçük olmakla beraber, cazibedarlık cihetiyle meraklıları kendiyile meşgul eder, hakiki ve büyük vazifelerini onlara unutturur veya noksan bıraktırır.”17 hem “hakikat-ı İslâmiye bütün siyasetin fevkindedir. Bütün siyasetler ona hizmetkâr olabilir. Hiçbir siyasetin haddi değil ki, İslâmiyeti kendine âlet etsin.”18

Hem “Kur’ân’ın elmas gibi hakikatlerini ehl-i gaflet nazarında bir propaganda-i siyaset tevehhümüyle cam parçalarına indirmemek ve o kıymetli hakikatlere ihanet etmemektir. Bunun için, siyaset yoluyla idare ve asayişin zararına hayat-ı içtimâiyeye karışmaktan şiddetle menedilmişiz”19 gibi önemli ölçü ve prensipleri sunarak, imanın zedelendiği ve “Süfyan ve Deccal gibi nifak ve zındıka başına geçen eşhas-ı müthişe-i muzırraları, İslâmın ve beşerin hırs ve şikâkından istifade ederek, az bir kuvvetle nev-i beşeri herc-ü merc edip, koca âlem-i İslâmî esareti altına aldığı bu ahir zamanda”20 bu dehşetli şahıs ve cereyanlarla siyaset yoluyla baş edilemeyeceğini, ancak imanın nuruyla ve Kur’ân’ın elmas kılıcıyla mukabele edileceğini belirtmiştir.

Dördüncü Mesele’deki ölçüler, “Kalbe İhtar Edilen İçtimâî Hayatımıza Ait Bir Hakikat”21 gibi mektupları içeren lâhikalarla doğrudan bağlantılıdır. Çünkü kalp dairesinin ihmâli ve “terbiye-i İslâmiyenin zedelenmesi ve şimdiki (gaddar ve menfaat üzerine dönen) siyasetin cinayetine karşı tam mütedeyyin olan insanların parti kurarak başa geçmemeleri lâzımdır.”22

Çünkü “güneş gibi imanlar taşıyan bir kısım sahabeler ve onlara benzeyen mücahidinden, Selef-i Salihinden (ashab ile tâbiînin ileri gelenlerinden) başka, siyasetçi, ekserce tam müttakî dindar olamaz. Tam ve hakikî dindar, müttakî olanlar siyasetçi olmazlar. Yani, maksad-ı aslî siyasetini yapanlarda din, ikinci derecede kalır, tebeî hükmüne geçer. Hakikî dindar ise, ‘bütün kâinatın en büyük gayesi ubudiyet-i insaniyedir’ diye, siyasete, aşk-ı merak ile değil, ikinci üçüncü mertebede onu dine ve hakikate âlet etmeye—eğer mümkünse—çalışabilir. Yoksa bâkî elmasları kırılacak adi şişelere âlet yapar.”23

Eğer bu Kur’ânî ölçüler nazara alınmasza, “umumun mâl-ı mukaddesi olan dini, inhisar zihniyetiyle kendi meslektaşlarına daha ziyade has göstermekle, kavî bir ekseriyette, dine aleyhtarlık meyli uyandırıp nazardan düşürmek”24 ve o kıymetli kudsî hakikatlere ihanet etmek tehlikesi yaşanacaktır. Maalesef milletimiz bu badireleri zaman zaman yaşadı.

Dördüncü Mesele, “en mergub (rağbet gören) meta olan siyaset metai ve hayat-ı dünyeviyenin temini ve felsefenin revaç bulduğu”25 asrımız çarşısında, insanın alış verişini iyi yapabilmesi ve zarara uğramaması için ışık tutmaktadır.

Dördüncü Mesele, insanların hem nefislerinde, hem kalplerinde, hem ruhlarında, hem akıllarında, hem hayat-ı şahsiyelerinde, hem hayat-ı içtimâiyelerinde, hem hayat-ı siyasiyelerinde hakiki istikameti ve ubudiyeti belirleyerek; hem imanda, hem de meslek ve meşrebde dalâlete düşmekten korumaktadır.

Dördüncü Mesele, “Cihan harbinden ve Cihanı sarsacak en büyük hadiselerden daha büyük bir hadise ve yeryüzüne hâkim olmak dâvâsından daha ehemmiyetli bir davanın imanı kurtarmak dâvâsı olduğunu beyan ederek, bu büyük dâvâyı kazanmanın yegâne çaresi olarak da; bu zamanın en birinci bir dâvâ vekili olan Risâle- i Nur avukatının elde edilmesinin zaruretini de belirterek, günümüz insanını asrın tefsirine yönlendirerek hem maddî, hem mânevî hapishane atmosferinden kurtarmaktadır.”26

“Evet, dinin, şeriatın ve Kur’ân’ın yüzden ziyade tılsımlarını, muammalarını hâl ve keşfeden ve en muannid dinsizleri susturup ilzâm eden ve Miraç ve haşr-i cismânî gibi sırf akıldan çok uzak zannedilen Kur’ân hakikatlerini en mütemerrid ve en muannid filozoflara ve zındıklara karşı güneş gibi ispat eden ve onların bir kısmını imana getiren Risâle-i Nur eczaları, elbette küre-i arz ve küre-i havâiyeyi kendi ile alâkadar eder ve bu asrı ve istikbali kendiyile meşgul edecek bir hakikat-i Kur’âniyedir ve ehl-i imân elinde bir elmas kılıncıdır.”27

Dördüncü Mesele, bu büyük dâvânın, “herkesin iman mukabilinde bu zemin yüzü kadar bağlar ve kasırlar ile müzeyyen ve bâkî ve daimî bir tarla ve mülkü kazanmak veya kaybetmek olduğunu bildirerek, mutlaka sağlam iman vesikasının, yani tahkikî imanın elde edilmesinin altını çizmektedir.”²⁸ Çünkü bu sayede “dünyanın bin sene mesudane hayatı, bir saat hayatına mukabil gelmeyen Cennet hayatının ve o Cennet hayatının dahi bin senesi, bir saat rü’yet-i cemaline (Allah’ın cemalini görmek) mukabil gelmeyen bir Cemil-i Zülcelâl’in daire-i rahmetine ve mertebe-i huzuruna gitmek ve ziyafetgâh-ı ebedisi olan Cennete çağrılmak bahtiyarlığına erişmek gibi bir daire-i huzura dâhil olunmaktadır.”²⁹ İnsan için bundan daha mühim ve âlî bir maksat olabilir mi?

*** “Dördüncü Mesele”yi çok okumak, iyi anlamak ve yaşamak temennisizle.

Dipnotlar:

- 1- Emirdağ Lahikası 90,
- 2- Şuâlar, s. 316,
- 3- İşârâtü’l-İ’caz 128,
- 4- Age., s. 130,
- 5- Mesnevi-i Nuriye 24,
- 6- Age. 400,
- 7- Age. 187,
- 8- Age.399,
- 9- Age.187,
- 10- Ramazan İktisat Şükür Risaleleri 20,
- 11- Age.30,
- 12- Age.65,
- 13- Age.34,
- 14- Age.31
- 15- Emirdağ Lahikası, s. 113,
- 16- Age.91,
- 17- Age., s. 112,
- 18- Hutbe-i Şamiye, s. 62,
- 19- Tarihçe-i Hayat, s. 848,
- 20- Mektubat, s. 455,
- 21- Emirdağ Lâhikası, s. 746,
- 22- Age, s. 746, 23- Age, s. 114,
- 24- Sünuhat, s. 66,
- 25- Sözler, s. 779,
- 26- Asa-yı Musa, s. 35,
- 27- Emirdağ Lâhikası, s. 96,
- 28- Asa-yı Musa, s. 35,
- 29- Mektubat, s. 385 12.10.2010